

TÌNH MẸ TRONG VĂN CHƯƠNG VIỆT NAM

Hồng Nhơn

Tình mẹ trong đời sống cũng như trong văn chương, bao giờ cũng là một biểu tượng thiêng liêng nghìn đời cao quý. Có chung đưng với nhiều sắc dân trên thế giới, ta mới thấy Mẹ Việt Nam là kho tàng tình thương, là khung trời mền yêu dịu ngọt. Thật, tình mẹ Việt Nam cao cả vô biên như biển rộng, sông dài. Có nhìn vào ánh sáng nhiệm mầu từ đôi mắt mẹ buồn sâu, khi con quằn quại trên giường bệnh, có nhìn hết hành động dám đem tình yêu hạnh phúc của đời mình để đổi lấy một giờ đau khổ của con và có thấy rõ sự đành lòng nhắm mắt vì tương lai danh dự của con, chúng ta mới thấy lòng mẹ bao la dào dạt như một đại dương.

Nhân dịp mùa báo hiếu VU LAN lại về, chúng ta thử tìm trong văn chương Việt Nam những dữ kiện để chứng minh Tình Mẹ thiêng liêng cao rộng ấy.

Đề cập đến tình mẹ, có người sẽ nêu lên: tình cha đối với con cũng thiêng liêng cao rộng lắm, tại sao trong văn chương Việt Nam chỉ ca ngợi tình mẹ mà thôi? Như chúng ta biết tình cha đối với con rất sâu đậm, nhưng TÌNH bao giờ cũng kèm theo LÝ. Do đó, sau khi biết con gái mình phản bội, AN DƯƠNG VƯƠNG đã rút kiếm ra giết chết MỸ CHÂU. Trái lại, tình mẹ đối với con là TÌNH cộng với TÌNH, vì thế nó bao la bàng bạc, dù con nên, con hư mẹ vẫn một lòng một dạ thương yêu vì:

*Con sanh từ bụng mẹ,
Con để dạ thương ai!...*

Ham sống sợ chết, quý trọng bản thân là cá tính của con người, nhưng vì lòng thương con, nghĩ đến con, mẹ sẵn sàng hy sinh. Ta thử theo dõi đoạn văn sau đây trong "Anh phải sống" của Khải Hưng và Nhất Linh:

"Chìm thuyền. Mưa vẫn rơi, nước vẫn chảy xiết. Thức và vợ bị cuốn trong dòng nước mênh mông. Thức hỏi vợ: "Em có bơi được không?" Lộc cố nhoi lên đáp: "Em mệt lắm rồi, để em buông tay cho mình vào bờ nhé!" Thức cương quyết bảo: "Không! Thà chết cả đôi!". Bồng Lộc la hoảng: "Thằng Cu, Cái Lớn, Cái Bé. Không! Không! Anh phải sống!..." Thức bồng thấy cánh tay nhẹ hẫng lên, vật nặng như không còn bám vào mình nữa. Thì ra, khi nghĩ đến con, Lộc đã

quyết hy sinh buông tay cho chồng đủ sức bơi vào bờ...

Đêm hôm ấy, bên bờ sông, người ta thấy Thức ôm ba đứa con vào lòng khóc! Bên ngoài, mưa vẫn rơi, gió vẫn thổi, và nước vẫn cứ xuôi dòng..."

Hy sinh chính bản thân mình vẫn còn dễ, nhưng hy sinh mỗi tình đầu êm đẹp và cả cuộc đời xuân sắc cho con thật là một điều khó. Nhìn chung, ta thấy bất cứ Bà Mẹ Việt Nam nào cũng làm được, ta thử xem trường hợp cô Nhung trong quyển Lạnh Lùng của Khải Hưng.

"Qua nhiều đêm suy nghĩ, nàng thấy tình yêu của nàng và ông giáo Nghĩa là một mối tình đầu trong trắng. Ông giáo Nghĩa thực sự yêu nàng và hiểu nàng. Năm nay, nàng mới hơn hai mươi tuổi đầu. Nàng cần phải ra đi để làm lại cuộc đời. Ông giáo Nghĩa đã mua vé sẵn cho nàng và đợi nàng ở sân ga của chuyến xe chót đêm nay.

Nàng đã sửa soạn hành lý cho việc lên đường vì lòng nàng đã quyết. Chợt nhớ đến con, nàng nhẹ nhàng vào phòng, nhìn con đang ngủ yên lành, nhớ đến ngày mai phải xa con mà những xót xa lòng! Nàng còn đang chần chừ, bỗng tiếng còi cập bến rúc lên. Đứa trẻ đang ngủ bỗng kinh hoàng chới với la: Mẹ! Mẹ ơi! Con sợ lắm! Đừng đi bỏ con ở lại một mình mẹ ơi!" Nàng chạy đến ôm con vào lòng bàng hoàng xúc động. Bao nhiêu câu hỏi quay cuồng, phải sống

cho riêng nàng hay cho con? Cuối cùng, nàng đã chọn lựa dứt khoát: ở lại và hy sinh vì con.

Ngoài ga, còi tàu báo hiệu khởi hành, bóng thầy giáo Nghĩa thất thểu bước lên xe. Nàng gạt nước mắt và nói với con: "Ừ! Mẹ không bỏ con! Mẹ ở lại với con suốt đời!..."

Từ khi mới sinh con ra là mẹ phải vất vả trăm đường, nào nhường con nằm chỗ khô, mẹ nằm chỗ ướt, phải lo từng miếng ăn, giấc ngủ, ba năm bú mớm, chín tháng cưu mang, công của mẹ thật là to lớn, đúng như câu:

*Lên non mới biết non cao
Nuôi con mới biết công lao mẫu từ.*

Hình ảnh thân cò một nắng hai sương, chính là hình ảnh của bà Mẹ Việt Nam suốt đời vất vả vì con, lo cho con thành người hữu dụng, cực khổ mẹ chẳng nề hà, lặn lội nuôi con, đúng như Trần Tế Xương đã nói:

*Quanh năm buôn bán ở ven sông
Nuôi đủ năm con với một chồng
Lặn lội thân cò khi quang vắng
Eo xèo mặt nước thuở đò đông...*

Dù phải chịu trăm cay ngàn đắng với đời, dù phải tảo tần hôm sớm vì con, nhưng không phải vì thế mà cau có, hằn học với con, trái lại tình mẹ thương con mỗi lúc mỗi nhiều, càng già tình mẹ càng dịu ngọt đượm nồng. Như ca dao ta có câu:

*Mẹ già như chuối ba hương
Như xôi nếp mật như đường mía lau.*

Vì tương lai và vinh dự của con, mẹ Việt Nam đã bằng lòng hy sinh cuộc đời để giữ lấy tiếng thơm cho con cái sau này dù phải chịu hàm oan:

*Con cò mà đi ăn đêm
Đậu phải cành mềm lộn cổ xuống ao
Ông ơi, ông vớt tôi nao
Tôi có lòng nào ông hãy xáo măng
Có xáo thì xáo nước trong
Đừng xáo nước đục đau lòng cò con*

Nhặt một vài cánh hoa trong rừng hoa văn học, chúng ta cũng đủ thấy mẹ Việt Nam đã hy sinh cả bản thân, tình yêu và cuộc đời vì con. Mẹ chịu vất vả từ trẻ đến già, lo cho con từ khi sống đến lúc nhắm mắt lìa đời với một tình cảm luôn luôn thương yêu dịu ngọt. Mẹ không phải cho ta những miếng cơm, manh áo mà cho cả tình thương và cuộc đời. Trước ơn sâu nghĩa nặng đó, trong mùa Báo Hiếu VU LAN, chúng ta phải noi theo gương Đức Mục Kiên Liên thực hành phương pháp Báo Hiếu gọi là để trả một chút công ơn biển trời của MẸ.

Vu Lan Nhớ Mẹ Già

*Tháng bảy Vu Lan lại trở về,
Trời chiều âm đạm thấy buồn
ghê!
Tôi ngồi nhớ mẹ lòng đau xót,
Tiếng quạ kêu nghe quá nã nề!*

*Từng giọt mưa buồn tí tách rơi,
Tan vào lòng đất thấm cây tươi.
Như dòng sữa mẹ nuôi con lớn,
Mẹ đã cho con hết cuộc đời.*

*Lặn lội thân cò lúc sớm trưa
Tìm mồi nuôi dưỡng đám con
thơ.
Cò con đủ cánh bay xa mẹ,
Mẹ vẫn ngày đêm ngóng cổ chờ.*

*Hai chục năm rồi xa cách quê,
Mẹ già mòn mỏi đợi con về.
Xứ người con mãi lo giông ruổi.
Nghĩ tới mẹ già dạ tái tê!*

*Mẹ ơi! vận nước đến hồi suy,
Đành bỏ mẫu thân vội bước đi.
Đã mấy thu rồi rừng đổ lá,
Lòng buồn chồng chất hận chia
ly!*

*Ngày ấy ra đi xa mẹ rồi,
Đêm ngày thương nhớ lắm mẹ
ơi!
Nhớ từng lời nói từng hơi thở,
Ánh mắt nụ cười hiện ở môi.*

*Nhớ mẹ đến chùa thắp nén
nhang,
Nhân ngày báo hiếu lễ Vu Lan.*